

Fokus & Forum

-dialog mellem læserne og redaktionen

**Kampen mod demokratiet og de europæiske samfundsværdier
-et opgør, som vi har oplevet før**

Dagligt overraskes vi over hændelser på den politiske scene, der vidner om, at vore vestlige samfund bliver udsat for nye antidemokratiske bevægelser og tendenser. Dette kan ses både på det globale, nationale og lokale plan. De europæiske demokratier er sat under pres fra alle sider. Et pres, som ser ud til at tage til. Selv i de veletablerede og politisk stabile skandinaviske samfund ser vi tendenser til politisk splittelse, hvor yderligtgående politiske partier på såvel højre- som venstrefløj markerer deres oprør mod de gamle institutioner. Overalt har det været svært at skabe samarbejde henover midten af det politiske spektrum. Som eksempel kan nævnes udviklingen i Sverige, hvor det højreradikale parti Sverigesdemokraterne har opnået høje vælgertal ved rigsdagsvalgene i de senere år, især på grund af deres fremmedfjendske integrationspolitik. Dette har resulteret i store problemer med at danne en tværpolitisk regering hen over midten. De gamle partier har hidtil ikke ønsket at indgå i et regeringssamarbejde med Sverigesdemokraterne. En regeringskrise har varet i flere måneder. En sådan politisk splittelse gør det vanskeligt at få et samarbejdende demokrati til at fungere. Enhver regeringsdannelse vil have svært ved at overleve og skabe resultater for borgerne.

De antidemokratiske tendenser ses med endnu større konsekvenser andre steder i Vesten. Her opstår der hver dag nye konflikter, som bryder med den stabile verdensorden, der blev skabt efter 2. Verdenskrigs ragnarok, og som især efter murens fald i 1989 førte til styrkelsen af en række nye stabiliserende institutioner: FN, EU, NATO, Verdensbanken etc. Disse internationale institutioner er set over de sidste 5-10 år kommet under politisk pres, som følge af den nationalistiske og højreradikale bølge i de store økonomier. De vigtigste hændelser er her præsident Trumps valgsejr i USA, det vedvarende Brexit- kaos i Storbritannien, "De Gule Vestes" kamp mod staten i Paris' gader. Men også de højreradikale og EU-fjendtlige magtforskydninger i Ungarn, Polen og Italien er bemærkelsesværdige. Overalt i hele Vesten ser vi antidemokratiske og

tiltagende populistiske højrebewægelser, som arbejder på at begrænse EU's indflydelse, øge nationalstaternes selvbestemmelse og indskrænke de fælles globale institutioner. I en tid, hvor Kina og Rusland øger deres økonomiske og militære potentiale, står Vesten tilbage i en svækket og splittet situation. Denne splittelse burde give anledning til et større europæisk sammenhold, men sådan virker den globale politiske logik ikke. Tværtimod ser vi tendenser til, at der mobiliseres nye koalitioner blandt de forskellige og hidtil splittede højrebewægelser. Som det seneste eksempel på en antidemokratisk koalition har en række højreradikale EU-kritiske partier, der formelt er medlemmer af EU, gået sammen i en alliance ved det forestående valg til Europa-parlamentet med det klare mål at begrænse EU's indflydelse. Alliancen kalder sig "Europæisk Alliance af Folk og Nationer" og består af de mest ivrige modstandere af EU. Initiativet til den nye gruppe blev taget af Italiens nye stærke mand og leder af Lega Nord, indenrigsminister Matteo Salvini. De øvrige medlemmer er Alternative für Deutschland (AFD), Østrigs frihedsparti (FPØ), De Sande Finner i Finland, samt Marine Le Pen's Rassemblement National i Frankrig. Sverigesdemokraterne har ikke ønsket at deltage, fordi AFD og FPØ samarbejder med Rusland, støttede Putins annektering af Krim-halvøen, og fordi flere andre deltagere har markeret antisemitiske holdninger. Det har været en stor overraskelse for mange, at Dansk Folkeparti har meddelt, at de vil melde sig ind i alliancen. Det skete i forbindelse med et møde, hvortil Marine Le Pen var inviteret til København af DF. DF har samtidigt meldt sig ud af den mere moderate konservative EU-gruppe og vil fremover "kæmpe imod de ideer, som de øvrige grupper i EU kommer med", dvs. socialdemokraterne, den konservative og den liberale gruppe.

En lang række politisk aktive mennesker – filosoffer, forfattere, samfundskritikere etc.,- har udtalt sig i stærke vendinger mod denne antidemokratiske udvikling. Der er tale om starten på en opløsning og afvikling af det Europa og de værdier, som vi som samfund har kæmpet for i mere end et århundrede.

Den kendte franske filosof Bernard-Henri Lévy, der er en ivrig forsvarer af demokratiet og menneskerettighederne, har i flere år arbejdet på at redde Europa fra populismens fare. Lévy mener, at de europæiske demokratier er truet både inde- og udefra. Indefra af politikere som Salvini i Italien, Viktor Orban i Ungarn og Marine Le Pen i Frankrig. De ydre trusler ser han komme fra marionetførerne Trump og Putin, der støtter og manipulerer de europæiske populistere for alene at svække Europa. Den tredje trussel ser han komme fra europæernes dovenskab og ligegyldighed, som lader de udemokratiske kræfter få lov til at vinde frem.

Den forhenværende danske udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen ser den nye højernationalistiske alliance som en gruppering, der puster til ilden, der kan genantænde historiens mareridt fra 1930'erne. Ellemann-Jensen advarer mod den historieløshed, der får danske EU-politikere til at søge sammen med radikale EU-modstandere i en kontroversiel gruppering. – De folkelige protester vokser frem overalt, hvor det ikke har været muligt at skabe forståelse for værdien af fælles afgivelse af suverænitet. Men alliancen mod EU og Europa er også et resultat af den frygt, som er vokset op overalt i takt med tilstrømningen af flygtning og migranter. EU er her blevet et kærkomment mål for kritik fra yderliggående nationalistiske bevægelser, som kæmper mod EU.

Artiklen viser, at EU og de europæiske værdier bekæmpes fra mange sider. Men håbet for fremtiden må være, at de populistiske bevægelser på sigt vil miste folkelig opbakning, fordi det er tydeligt for enhver, at de skaber mere opbrud, frygt og konfrontation, end mennesker i det 21. århundrede ønsker at stå inde for.

Preben Melander